

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Volvminibvs Comprehensvs
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Primus dicendi modus refellitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](#)

DE PRIMO PECCATO ANGELORUM.

439

ribus acquirendi secundariò appetendo: in modo Joannes S. Thoma afferit non esse improbabile, quod primò peccaverit circa beatitudinem naturalem, & circa supernaturalem, & etiam circa unionem hypothaticam.

§. II.

Primus dicendi modus refellitur.

Dico primò: Objectum excellens, in cuius appetitione Angelus primò superbuit, nec fuit, nec esse potuit, omnimoda aequalitas cum Deo in natura. Ita expressè S. Doctor h[ab]it art. 3. q[uaest] 1. art. 2. & q[uaest] 16. de n[on]o art. 3.

Probatur primò ex D. Anselmo lib. de casu Diaboli cap. 4. ubi docet Angelum peccasse, appetendo illud ad quod pervenisset, si stetisset: sicut autem quod non pervenisset ad omnimodam aequalitatem cum Deo: Ergo non peccavit illam appetendo. Unde ibidem ait: *Si Deus cognitio suam posset, nisi tam solus ut nihil illi simile cogitari posse, quonodo potuit Diabolus velle quod non potuit cogitare: non enim ita obtusa mens erat, ut nihil a simili Deo cogitari posse nesciret.* Nec valet quod respondeat Vazquez, nempe D. Anselmum analogum in propria persona, sed in persona discipuli quem ibi inducit. Non valet, inquam, quia licet hoc ita sit, eo ipso tamen quod D. Anselmus hoc dictum in persona discipuli non reuerteret, sed potius modum alium, quo Diabolus superbe potuit, statim assignaverit, satis indicatur rationem illam in discipuli persona factam, à magistro tacite approbatam fuisse.

Probatur secundò ratione desumptâ ex locis D. Thomæ citatis, qua potest ad hanc formam induci. Diabolus non potuit appetere omnimodam aequalitatem cum Deo: Ergo primum ejus peccatum, nec fuit, nec esse potuit, appetitus talis aequalitatis. Consequens pater, probatur Antecedens. Nullus potest appetere id quod non potest apprehendere ut possibile: Sed Diabolus non potuit apprehendere ut possibile omnimodam aequalitatem cum Deo: Ergo nec cum appetere. Major videtur certa: objectum aut voluntatis est bonum & convenientis: illud autem quod non potest apprehendere ut possibile, non potest apprehendere ut bonum & convenientis; cum prima radix appetibilitatis & convenientiae ut possibilis, siquidem intantum aliquid dici bonum, in quantum est existens, aut dicit originem ad existentiam. Minor etiam non est minus evidens: Cum enim Angelus se ipsum perferre comprehendat, cognoscit se esse ens et creatum per participationem, & nullum ens per participationem posse esse ejusdem naturæ cum ente perfectissimum: subindeq[ue] non potuit Diabolus apprehendere ut possibile omnimodam sui aequalitatem cum Deo in natura; maximè cum primù ipsius peccatum, nullus praecessest in intellectu ejus, ratione cujus eligeret impossibile, sicut in nobis interdum accidit.

Responda primò Vazquez, quod licet Diabolus non potuerit habere actum judicij, quo potuerit esse fibi possibile aequalitatem cum Deo, potuit tamen per simplicem apprehensionem in qua non est veritas vel falsitas, nec conseruatur error, eam apprehendere per modum possibilis & convenientis, subindeque eam ap-

petere.

Sed contra primò: Falsum est voluntatem

A posse moveri & regulati per simplicem apprehensionem, in actibus saltem liberis, sed ad hoc necessariò requiritur judicium intellectus; quia ad movendam voluntatem circa prosecutionem alicujus objecti, non sufficit quod tale objectum proponatur illi ut bonum absolute & secundum se, sed requiritur insuper quod proponatur ut cōveniens ipsi voluntati, sive volenti, subindeq[ue] quod interveniat in intellectu collatio illius cum volente, & volentis cum tali bono: quod fine judicio esse non posse, ex ipsis terminis constat.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Licet in brutis estimativa simplici apprehensione proponat appetitui objectum sub ratione cōvenientis aut disconvenientis; quia hoc facit non ex vi perfectionis sue cognitionis, attingentis rationes propter quas habet objectum esse conveniens, vel disconveniens, sed ex instinctu naturæ, illam determinantis ad proponendum objectum præcisè sub ratione convenientis, si sit convenientis, aut sub ratione disconvenientis, si fuerit disconveniens: intellectus tamen, qui non habet ex instinctu naturæ proponere objectum ut convenientis aut disconveniens, sed ex perfectione suæ cognitionis, quæ percipit habitudinem convenientiarum aut disconvenientiarum objecti ad id cui est vel non est convenientis, ponderando rationes quibus redditur convenientias aut disconveniens, nequit per simplicem apprehensionem, talis ponderationis rationum incapacem, sed solùm per compositionem, subindeq[ue] per judicium talitem virtuale, proponere objectum ut convenientis. Dixi in actibus saltem liberis: quia in motibus indeliberatis, & qui non sunt propriæ hominis ut homo est, voluntas movesur ex simplici apprehensione convenientis aut disconvenientis: quamvis adhuc aliqui contendant hujusmodi actus indeliberatos presupponere aliquod judicium intellectus ipsis proportionatum, subitaneum scilicet & indeliberatum; de quo videri potest Cajetanus 1. 2. q[uaest] 77. art. 2.

Addo quod, si simplex objecti propositio, in quo non est veritas aut falsitas, sufficeret ad movendam voluntatem Angeli, sequeretur quod posset odio habere, aut nolle beatitudinem in communione, si nimisrum apprehenderetur ab ipso per modum mali: si enim, ut volunt Adversarij, potest Angelus apprehendere omnino impossibile, per modum possibilis, cur non poterit apprehendere omnino bonum (cujusmodi est beatitudo in communione) per modum mali: Consequens autem est falsum: nam alias non necessarietur voluntas, quoad specificationem, à beatitudine, & à bono in communione, cuius oppositum docet S. Thomas 1. 2. q[uaest] 10. art. 2. & communiter Theologi cum illo: Ergo, &c.

Deniq[ue] subita apprehensio omnimoda aequalitatis cum Deo, ut possibilis & convenientis, non potest compatri in Angelo ante primum peccatum, cum cognitione comprehensiva sui, quia videbat sibi esse omnino impossibilem hanc aequalitatem: Ergo non fuit in illo talis simplex apprehensio. Antecedens pater: nihil enim erat in Angelo, quod talem cognitionem sui comprehensionis perturbaret; quia nec in eo erat habitus malus, nec aliquis motus passionis inordinatus. Unde etiam propterea non potest Angelus per simplicem apprehensionem apprehendere hominem ut irrationalem: maximè cum in

in Angelis non distinguitur apprehensio & iudicium, quia eodem actu cognoscunt prædicatum in esse subiecto.

74. Respondeat secundò Suarez, rationem D. Thomæ probare quidem, quod appetitus officiæ & absoluti non possit Angelus appetere perfectam cum Deo æqualitatem, non tamen convincere de appetitu inefficaci & conditionato; quem plures, etiam ex Thomistis, afferunt posse ferri circa impossibilia, etiam cognita ut talia: sicut de facto pœnitens vellet non peccasse, & damnati Deum annihilari, si nimurum hæc essent possibilia.

75. Sed hæc etiam responsio facile potest confutari: Primo, quia licet Angelus possit habere appetitum omnimodæ æqualitatis cum Deo, conditionatum ex parte obiecti simul & subiecti, seu ipsis actus qui appetitus consistit in hoc, quod si poneretur aliqua conditio, subjectum haberet actum appetitionis quem de facto non habet) repugnat tamen illū habere appetitum prædictæ æqualitatis, conditionatum solum ex parte obiecti: Ergo non potuit primò peccare appetendo sub conditione omnimodæ cum Deo æqualitatem. Consequentia patet: ratio enim boni vel mali moralis, solum potest reperiri in appetitu conditionato ex parte obiecti, non vero in appetitu cōditionato ex parte actus: quia bonum vel malum morale non reperiuntur de facto in actu humano qui potest esse, sed tantum in eo qui de facto est; ille autem qui vult aliquid conditionate ex parte actus, de facto nullum habet actum, sed tantum ita est dispositus, ut illum haberet, si poneretur conditio. Antecedens vero sic ostenditur: Implicat aliquam potentiam habere de facto actu quācumq[ue] inefficacē circa illud, quod non habet a duratione formalem obiecti, sed tantum sub conditione; verbi gratiā implicat quod visus videat parietem qui non sit actu coloratus, sed tantum sub conditione: Sed omnimoda æqualitas cum Deo, non habet actu rationem obiecti voluntatis Angeli (qua est ratio boni, & convenientia fundata in existentia aut possibiliitate vera, vel apparenti, seu existimata) quia Angelus non potest cognoscere iam æqualitatem ut possibilem: Ergo implicat Angelum habere actu de presenti, quo velet illam æqualitatem, sed solum eum habere posset, si talis æqualitas posset apprehendi ut possibilis.

76. Secundò dato & non concesso, Angelum posse appetere æqualitatem cum Deo, appetitus inefficaci, & conditionato solum ex parte obiecti, primum tamen ejus peccatum nec fuit nec potuit esse situm in hujusmodi appetitu: Ergo hæc responsio Suaris non enervat vim rationis D. Thomæ. Consequentia patet, Antecedens quo ad utramq[ue] partem probatur. Et in primis quod de facto primum peccatum Angeli non fuerit appetitus inefficacē, ex Scriptura evidenter colligitur: nam locis supra citatis describitur peccatum Luciferi ut voluntas absoluta, quā tendet ad assidue quod optabat, dum sic intriducit eum loquente: *In cælum descendam, super astra Dei exaltabo solum meum, sedebô in monte testamenti, in lateribus quilonis, ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo.*

77. Confirmatur: Lucifer habuit plures Angelos socios sue culpæ, qui ejus conatus promoverūt: At nō potuerunt promovere vel operi eadjuvare otiosam illius complacētiā in attribuenda sibi

imaginari Divinitatem, & perfecta cum Deo æqualitate: Ergo ejus culpa non fuit tantum complacentia quædam otiosa in æqualitate cum Deo, seu appetitus inefficacē talis æqualitatis.

Secunda vero pars Antecedentis, quod scilicet non potuerit primum peccatum Angelum hujusmodi appetitu inefficacē confidere, sic ostenditur: Primum peccatum Angelorum debuit necessariō esse appetitus deordinatus alicuius ut ultimi finis; siquidem appetitus naturalis Angelorum semper incipit à fine, & deordinatio circa media & fines intermedios, semper supponit deordinationem circa finem ultimum: Sed appetitus ultimi finis, in quantum hujusmodi, est appetitus efficacē: Ergo primum peccatum Angelorum in appetitu aliquo inefficaci & conditionato confidere non potuit. Major pater, Minor vero suaderet: Tum quia appetitus ultimi finis, ut talis, est effectus dilectionis illius super omnia; diligere autem aliquid super omnia, est illud efficaciter velle, quia talis dilectio quantum est de se infert electionem mediorum: Tum etiam, quia de ratione ultimi finis est ut eius gratia omnia alia fiant: Ergo non potest ut talis minare appetitum inefficacem, utpote qui non habet inducere ad electionem mediorum.

Probatur tertio nostra conclusio alia ratione, quam insinuat S. Doctor hic art., in corp. & quæ potest sic proponi. Angelus non potuit primo peccare, appetendo prosecutionis suum non esse: Ergo nec appetendo per modum prosecutionis omnimodam æqualitatem faci Deo. Consequentia patet: sicut enim Angelus nequit simul esse ens per participationem, & per essentiam, ita non potest simul remane Angelus, & habere omnimodam æqualitatem cum Deo. Antecedens vero probatur multe: Cetero: Primò quia unicuique in naturale determini proprij esse specifici & individualis, tunc quam fundamenti omnium aliarum perfectiorum. Secundò quia sibi aliquid per modum prosecutionis appetere, nihil aliud est quam appetere illud bonum sibi conjungi, sive velle possidere tale bonum; qui appetitus necessario involvit affectū conservandi sub illo bono proprij esse, alioquin bonum illud non vellet sibi, sed alteri. Tertio: quia uniusquisque ita necessario appetere suam beatitudinem, saltem in communi, utique velle oppositum: appetitus autem beatitudinis necessariō includit affectum conservandi proprium esse; nullus siquidem potest esse beatius, nisi sit; unde recte D. Augustinus in hoc quod omnes homines beati esse volunt, habet quod omnes immortales esse velint: Ergo Angelus non potuit primo peccare, appetendo per modum prosecutionis suum non esse.

Dices: Licet non esse non possit appetere per beatitudinem tam per accidentis & ratione alterius, & patet in damnatis, & in desperantibus: Ergo licet Angelus non potuerit per se appetere beatitudinem, potuit tamen illud appetere per accidentem, tanquam medium ad consequendam perfectam æqualitatem cum Deo.

Sed contra primò: Ideo non esse potest à damnatis appetere per accidentis & ratione alterius, quia potest appetere in ordine ad aliquod bonum prout volunt, liberationem scilicet à peccatis & maledicentijs. Sed non esse appetere non potest ab Angelo, ut conducens ad aliquod bonum, & quod aquilatias omnimoda cum Deo in ordine ad quam solum potest appetere).

DE PRIMO PECCATO ANGELORUM.

44¹

liberatione boni, quia est simpliciter impossibilis, & ut talis necessariò cognoscitur ab Angelo, non essentiam perfectè comprehendente: Ergo non esse, non potest, erit per accidens, ab Angelus appeti.

Secundò, Licet per actum fugæ possit quis per accidens velle non esse, non tamen per actionem prosecutionis, ut docet & probat D. Thomas quest. 16. de malo art. 3. ad 3. his verbis: Cùm aliquis vult à se aliquid removere, utitur se ut termino agno, quem non est necesse salvari in motu: & idem potest aliquis appetere se non esse, ut caret miseriis quod est velle non esse per actum fugæ & recessis a miseriis.) Sed cùm aliquis appetit sibi bonum (per actum scilicet prosecutionis) utitur se ut termino ad quem: hujusmodi autem terminum necesse est habiri in motu: & ideo non potest quis appetere sibi aliquod bonum, quo habito ipse non remaneat. Cùm ergo primum peccatum Angelus debuerit esse auctum prosecutionis, sequitur non potuisse primò peccare, appetendo non esse, ad habendam omnitudinem aequalitatem cum Deo: quia eā habitationem non maneret.

In statib: Potest aliquis per actum prosecutionis hypotheticam cum aliqua persona divina unionem libi appetere, quia tamen est incompossibilis cum propria existentia & subsistentia: Ergo potest aliquis sibi per accidens appetere non esse, non solum per actum fugæ, sed etiam per actum prosecutionis: & sic Angelus potuit primò peccare appetendo non esse ad habendum omnitudinem aequalitatem cum Deo.

Respondet non repugnare aliquem per actum prosecutionis appetere sibi aliquid incompossibile cum suo esse existentia, dummodo tamen non sit incompossibile cum esse specifico & essentiali ipsius; quialis non est unio personalis cum Deo, bene tamen omnitudine aequalitas Angelii cum Deo. Hujus ratio est, quia unumquodque naturaliter determinatur ad volendum suum esse specificum & essentialie; determinatur vero solum ad volendum aliquod esse existentia, sub quo conservetur esse specificum, sive illud esse existentia sive proprium, sive alienum.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Contra nostram conclusionem in primis objiciunt Adversarii plura Scripturæ & SS. Patrum testimonio, quibus assertur quod Lucifer appetit esse ut Deus, subindeque omnitudinem cum ipso aequalitatem.

Sed facile respondetur cum S. Thoma hic articulo, quod voluit esse ut Deus, non per aequiparantiam (appetendo scilicet perfectam aequalitatem cum Deo in natura) sed per similitudinem quandam proportionalem, quatenus scilicet voluntate suam beatitudinem, sicut habet Deus, nempe vel supernaturalem ex propriis virtibus; vel supernaturalem sine subjectione ad alium superiorem & excellentiorem finem, ut infra latius exponemus.

Dices: Isaiae 14. Lucifer sub persona Regis Tyri ait: Ascendam in celum: Sed hoc non potest intelligi de Empyreo, in quo cum aliis Angelis fuit conditus. Ergo intelligitur de celo Sanctæ Trinitatis, ut explicat S. Thomas supra quest. 61. art. 4. ad 3. Voluit ergo confondere ad aequalitatem Dei.

Tom. II.

A Respondeo cum eodem S. Doctore quest. 16. de malo art. 3. ad 3. quod Lucifer voluit quidem ascendere in celum Sanctæ Trinitatis, non tamen appetendo absolutam aequalitatem Dei, sed tantum aliqualem.

Objiciunt secundò: Si omnimoda aequalitas 86 Angeli cum Deo, non posset esse objectum, circa quod primo superbi, maximè quia, ut dictum est, haec aequalitas est impossibilis: Sed haec ratio nulla est: Ergo &c. Major patet ex supra dictis, Minor probatur primò ex Aristotele, Ethic. cap. 2. dicente: Electio quidem non est impossibilium; voluntas autem est impossibilium, potest immortalitatis.

Secundò ex D. Thoma 1. 2. quest. 13. art. 5. ad 1. ubi sic habet: Voluntas completa non est nisi de possibili quod est bonum volenti; sed voluntas incompleta est de impossibili, que secundum quodam velletas dicitur, quia scilicet aliquis vellet id si esset possibile: electio autem nominat actum voluntatis jam determinatum ad id quod est huic agendum, & ideo nudo modo est nisi impossibilium.

Tertio probatur eadem Minor ex eodem S. Doctore quest. 16. de malo art. 3. ad 9. ubi ait: Voluntas qua diuitur impossibilium, non est perfecta voluntas, tendens in aliquid consequendum; quia nullus tendit in id quod existimat impossibile: sed est quedam imperfecta voluntas, que dicitur esse velletas; quia scilicet aliquis vellet id quod existimat impossibile, sed sub hac conditione, si possibile esset: Ergo ex Aristotele & D. Thoma, impossibile potest appeti, affectu saltem ineffaci & conditionato. Quod potest quartò suaderi ex illo actu ferventissimo dilectionis Augustini erga Deum, quem his verbis exprimebat: Domine si tu es Augustinus, & ego possem esse Deus, malem te quam me esse Deum. Iusti etiā tēpē optant diligere Deum amore infinito, si esset impossibilis. Denique multoties experimur, nos delectari de objectis impossibilibus, sub conditione tamen quod essent possibilia.

Ut omnes illae instantiae facile diluantur: Non 87 tandem prius impossibile esse duplex, unum per se & absolute, & aliud per accidens & ex impositione. Primum est quod ex ipsis terminis involvit contradictionem, ut hominem esse lapidem: hoc enim fieri dicitur esse impossibile absolute & simpliciter, quia non est tale respectu hujus aut illius loci, temporis, vel causæ, sed respectu omnium absolute. Secundum vero est illud quod non ex ipsis terminis, aut ex natura rei, sed ex aliqua tantum hypothesi, involvit contradictionem, sicut v.g. Judam non peccasse: hoc enim absolute non repugnat, sed solum ex suppositione quod de facto peccaverit.

Notandum secundò inter hec duo impossibilium genera, notabile intercedere discrimen, in eo consistens, quod impossibile per se, quacumque suppositione facta, vel quacumque additâ conditione, nihil habet entitatis aut bonitatis; ex quo provenit ut non possit appeti, nedū per electionem efficacem, tendentem ad executionem, sed neq; etiam per simplicem voluntatem, etiā sub conditione si esset possibile: at vero impossibile per accidens, licet ut stat sub illa suppositione impossibilitatis, & in sensu composite illius, non sit impossibile, nec consequenter habeat aliquā rationem boni & convenientis, tamen secundum se sumptum, & ut per abstractionem pure præcisivā abstrahit à tali suppositione & impossibilitate, sive in sensu diviso illius, habet per se aliquā possibi-

K k k

possibi-